

De Salamander, nieuwsbrief uitgegeven door het Biodiversiteitsteam Goirle – Riel

Najaarsevenement Groener Goirle – Biodiversiteit uitdragen in De Tuin van Goirle

Het was uitvoerig aangekondigd: Groener Goirle hield zaterdag de jaarlijkse Najaarsactie in De Tuin van Goirle. Wie tijdig had ingetekend kon een gratis vlinderkastje meenemen en voor wie aan kwam waaien waren er ook plantjes. Eenrichtingsverkeer en strepen en pijlen op het plaveisel maakten het een verantwoord evenement, maar het was vooral bijzonder geslaagd: druk bezocht, prachtig weer, heel geanimeerd en met een vrolijke maar vooral heel betrokken inbreng van de jeugd in het onovertroffen Natuurlab.

Vlinderkastjes op ooghoogte

De vlinderkastjes waren gemaakt door de bewoners van woonzorgcentrum Thebe Elisabeth in Goirle en betaald door de gemeente Goirle. In het kastje kunnen vlinders schuilen of in winterslaap gaan. Het advies ging mee, de kastjes op te hangen op een beschutte plek met weinig wind waar het niet kan inregenen, op ooghoogte als de eigenaar wil zien wat er gebeurt.

Het evenement vond plaats in De Tuin van Goirle, hoek Tilburgseweg/Kalverstraat, waar in jaren een prachtig stukje biodiversiteit is ontstaan. De Tuin is zeker niet aangeharkt en gemanicurd, maar dat is ook de toekomst van Goirle: wat ruiger en minder opgeruimd biedt in het openbaar groen alles wat leeft en groeit veel meer kansen. En zoals elke tuinbezitter weet: in de winter is het kaal; in het voorjaar komt alles weer op.

Invasieve exoten

Het Natuurlab, op het evenement aanwezig, is een activiteit voor, door èn van kinderen, zoals Marlies graag uitlegt. In een ideeënboek schrijven deelnemers op wat ze graag willen onderzoeken, leren, uitproberen, doen. Dat ideeënboek is de basis voor wat er gebeurt, op landgoed De Hoevens en in Het Groene Bos in Riel, door het B-team beheerd. Bezoekers van het Najaarsevenement mochten blind proeven uit drie bekertjes: waarvan was het sapje gemaakt? Van de dropplant was een blaadje aanwezig.

In dit nummer

1. Najaarsevenement
3. Uilenwerkgroep Uylenspieghel
4. Overzicht planologie
5. Het schrijveke.
6. Werkschuur
7. Nog eens...
9. B-team & contact Colofon.

Een jonge deelnemer aan Natuurlab legde tweedejaars journalistiek Thorben ernstig uit dat een invasieve exoot met vervaarlijke scharen niet in de bak met visjes mag omdat hij die zou opeten. Al doende pikken de kinderen de nodige kennis op. Thorben uit Riel interviewde met een kleine handcamera iedereen die wat te vertellen had, vertelde desgevraagd hoe zijn verslag tot stand komt en was niet snel weg: 'Nog even een intro'tje maken!' Het beeldverslag van twee minuten stond nog dezelfde avond op de website van de opleiding.

Groene tuin tegen hittestress

Imker Bart droeg zijn kennis van bijen uit en Coby deelde tussen haar eigen schilderijen van landschappen haar befaamde hapjes uit. 'Heb je deze al geproefd?' vroeg ze voor de zekerheid. Mede-organisator Nel had vooraf op de voorpagina van Goirles Belang verteld over de nieuwe folder van Groener Goirle, werkgroep van het Biodiversiteitsteam Goirle-Riel: 'Het klimaat verandert, verander jij mee?' Een groene tuin is goed tegen hittestress, geeft rust en beschutting en voedsel voor mens en dier en ziet er een stuk aardiger uit dan stenen! Elk stukje tuin, hoe klein ook, kan bijdragen aan biodiversiteit. De enthousiaste wethouder biodiversiteit Liselotte Franssen zag mogelijkheden voor de folder: die moest zeker in het informatiepakket voor nieuwe inwoners!

Anjo Roorda, Biodiversiteitsteam Goirle-Riel

Steen- en kerkuilen blijven voor verrassingen zorgen

Coronaproof op de ladder voor de uilenkasten

Jaarlijks praat de Uilenwerkgroep Goirle en Riel de dorpsgenoten bij over het wel en wee van de steen- en kerkuil in ons dorp. Dit jaar was geen jaar als anders, vanwege de Corona. Brabants Landschap liet de werkgroepen de keuze, de nestkasten wel of niet fysiek te controleren. Wij hadden besloten, weliswaar met inachtneming van de regels, om er toch op uit te gaan. Enthousiast als we zijn, ladder opgeladen en hup... gaan voor de 46 kasten die ons gebied rijk is. Uiteraard met toestemming van de gastgevers.

Kerkuil heeft het nakijken

Ook dit jaar waren er verrassingen. Standaard broedt de steenuil in een relatief kleine langwerpige kast in een boom, speciaal ontworpen voor deze uil. De kerkuil broedt in een aanmerkelijk grotere rechthoekige kast in een (open) veldschuur of kerk. Bij controle van een kerkuilenkast bleek dat een steenuil hier even lak aan had. Hij had bezit genomen van de veel riantere kerkuilenkast en bracht op z'n gemak vijf jonge uiltjes groot. De kerkuil moest in al zijn wijsheid iets anders bedenken.

Een gastgever van een kerkuilenkast vertelde ons verbaasd dat hij geen jonge kerkuilen op zijn erf zag, maar drie jonge steenuiltjes. Waar kwamen die vandaan? Wellicht van de burens? Daar geïnformeerd en wat bleek: als de bewoners gedurende de nacht een uiltje probeerden te knappen, werden ze bezig gehouden door vreemde vogelgeluiden die ergens boven het plafond vandaan kwamen. We ontdekten dat er een steenuil had gebroed onder een hoekpan ter hoogte van de slaapkamer. In overleg met de bewoners is er een mooie stek gezocht en een nestkast gehangen, zodat ze volgend jaar verlost zijn van nachtelijke uilentaferelen.

Gif doodt steenuilen

Minder goed nieuws is er helaas ook. Al twee jaar schrijven we dat de stabiele steenuilenpopulatie aan de westkant van Riel verdwenen was, vermoedelijk door gebruik van rattengif. In dit voorjaar werden we blij verrast door een nest met vijf pullen. Blijdschap bij de werkgroep en bij de gastgever: dit kon het begin worden van een nieuwe populatie.

Helaas belde de gastgever dat er dode pullen onder de kast lagen. Gif kan niet worden bewezen maar ook niet worden uitgesloten. Dringende oproep: gebruik geen gif en bij uiterste noodzaak alleen op de wettelijk voorgeschreven manier. Muizen zijn tenslotte het basisvoedsel voor uilen en roofvogels.

Bijna 5.000 bezoeken afgelegd

Dan nog de resultaten. De kerkuilen brachten samen 12 pullen groot, 13 minder dan in het broedseizoen 2019! De steenuilen brachten 26 pullen groot: vier meer! Om nu een wat bredere kijk te krijgen op de uilenbescherming in Brabant, geven we wat aanvullende cijfers. Zo zijn er 446 vrijwilligers werkzaam, ondergebracht in 78 werkgroepen die totaal 4.975 adressen bezoeken. Er hangen in Brabant 1.978 kerkuilen- en 3.674 steenuilenkasten. Het is maar dat u weer op de hoogte bent. Tot volgend jaar.

Uilenwerkgroep Uylenspieghel

email uylenspieghel@ziggo.nl

onderdeel van B-team Goirle en Riel

Overzicht planologie

Binnen het B-team bestaat er een werkgroep die zich bezig houdt met het bekijken van plannen die bedacht worden door de gemeente of door particulieren of projectontwikkelaars. De werkgroep Planologie komt voort uit een van de doelstellingen van het B-team, namelijk het gevraagd en ongevraagd advies geven aan de gemeente en derden. Dit betekent dat we regelmatig overleg hebben met genoemde partijen. De werkgroep bestaat uit Rob van Dijk, Victor Retel Helmrich en Hans van der Schoot.

In onze nieuwsbrief besteden we aan deze taak maar zelden aandacht. Vandaar dat we nu in een opsomming wat voorbeelden geven van waar we in het voorbij verleden en op dit moment zoal mee bezig zijn.

Actueel is het Landgoed Leijvennen. Een projectontwikkelaar wil 3 wooneenheden (6 woningen) bouwen aan de Rielsedijk in Riel t.h.v. de werkschuur van het B-team. Nadat wij in verschillende fases onze inbreng hebben gegeven bij de projectontwikkelaar en onze afkeuring hadden laten blijken van het bouwen van 1 specifiek wooneenheid nl. die in het Beekdal, heeft hij toch gemeend zijn plannen via B&W toch voor te leggen aan de gemeenteraad. Nadat wij hadden ingesproken op de gemeenteraadsvergadering en ons standpunt toegelicht hadden, vond een meerderheid van de raad dat dit plan, in die vorm, niet door kon gaan. De projectontwikkelaar heeft het vervolgens enigszins geschoven met de bouwvolumes in het plan. Er wordt echter nog steeds (zij het met minder volume) gebouwd in het beekdal, en het totale bouwvolume is niet verminderd. Inmiddels is de gemeenteraad tot onze verbazing akkoord gegaan. Met ondersteuning van de Brabantse Milieu Federatie beraden wij ons nu op juridische stappen. We doen dit omdat het beekdal een ecologische verbindingszone is tussen het Riels Laag en de Kaaistoep in Tilburg. Bouwen in dit beekdal verstoort deze functie grof. Bovendien druist het in tegen het landschapsbeleidsplan van de gemeente Goirle, wat aangeeft dat bouwen in dit specifieke beekdal zeer ongewenst is.

Aan de andere kant van de Leij ligt ook een nieuwbouwproject te wachten wat naar de naam Leijoever luistert. De woningen aan die kant komen erg dicht op de Leij te liggen waardoor de Leij nog verder begrensd wordt. Dit vinden we zeer ongewenst en hebben een zienswijze ingediend bij de gemeente met daarin onze bezwaren en oplossingen hoe het anders kan.

Enige maanden terug is een particuliere ontwikkelaar gaan bouwen in Riel waardoor een aantal 80 jaar oude beuken moesten wijken. Het verlies van deze gezichtsbepalende bomen werd naar onze mening nauwelijks gecompenseerd. We zijn hierover in overleg gegaan met als resultaat dat de particuliere ontwikkelaar alsnog meer natuurcompensatie gaat plegen zowel op de plek van de nieuwbouw als ook elders in Riel. Op ons nadrukkelijke verzoek gaat nu ook de gemeente groen aanleggen in de openbare ruimte direct bij de nieuwbouw, volgens een compensatieplan waaraan het B-team mede invulling gegeven heeft.

Voor de nieuwbouwlocatie Van Besouw hebben we geijverd voor het behoud van een 80 tot 100 jarige beukenhaag en populieren op het terrein. Op de ochtend van de dag dat we een gesprek zouden hebben met de projectontwikkelaar NBU over de wijze waarop we hier nader invulling aan zouden geven, werd door dezelfde NBU, alle bomen en de beukenhaag omgezaagd. Een zeer onverkwikkelijke daad. Over deze gang van zaken hebben we met de wethouder een gesprek gehad.

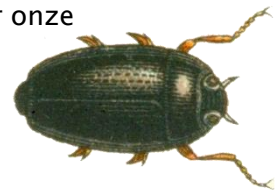
Bij het nieuwbouwproject Visie Zuidrand deelproject Van Puijenbroek, hebben we geparticipeerd in het tot stand komen van een natuurcompensatieplan aan de zuidzijde van de Nieuwe Leij en door bezwaar te maken weten te voorkomen dat er daadwerkelijk gebouwd gaat worden in 'de vloed', het laagste punt van Goirle.

Het Schrijverke – de natuur in boeken door Bart de Vries samengesteld.

Natuur is avontuur! Het begint al zodra je de deur uit stapt. Ga lekker aan de wandel en ontdek dat fraaie plantje tussen de stoeptegels, spot die vogel op het dak. Dwaal door een natuurmuseum en geniet van alle grote en kleine schatten. Of laat thuis je gedachten de vrije loop over onze verbondenheid met de natuur. Veel plezier!

Klik op een titel voor meer informatie op de site van de uitgever.

Tip: deze boeken zijn ook te leen bij (of via) de [Bibliotheek Midden-Brabant](#).

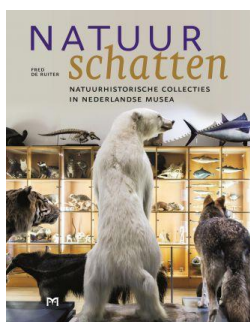
Ton Denters – Stadsflora van de Lage Landen

Stadsecoloog Denters beschrijft in dit rijk geïllustreerde boek de bijzondere bloemen en planten van 26 steden in Nederland en Vlaanderen, waaronder Tilburg. Al eeuwen wordt de Nederlandse flora verrijkt met nieuwkomers, de laatste tijd versneld door globalisering en klimaatverandering. Rapunzel, muurleeuwenbek en gevlamde fijnstraal, elke soort heeft zo zijn verhaal. Het is flora die we moeten koesteren want ze verlevendigt onze omgeving, en in een warmer klimaat is groen nog belangrijker. Zie ook het [interview met Denters in Trouw](#).

Robyn Swift – Vogels spotten : een veldgids voor kinderen met meer dan 100 verschillende vogels

Met deze gids kunnen kinderen vanaf 10 jaar kennismaken met de rijke wereld van vogels. Behalve beschrijvingen van 100+ vogels vind je in dit boek ook informatie over herkenning, vogelkenmerken, nesten en eieren, veren en vliegen, en leefgebieden. Lekker het veld in met de verrekijker!

Fred de Ruiter – Natuurschatten : natuurhistorische collecties in Nederlandse musea

In *Natuurschatten* vertelt De Ruiter de boeiende geschiedenis van 24 musea. Variërend van kleine zoals het Missiehuis in het Limburgse Steyl dat sinds het openingsjaar 1931 niet is veranderd, tot het hypermoderne Naturalis Biodiversity Center in Leiden. Ook 'ons' Natuurmuseum Brabant in Tilburg komt aan bod. De collecties zijn ooit ontstaan uit nieuwsgierigheid naar hoe de wereld in elkaar steekt, en nu nog zijn ze van grote waarde voor onderwijs en onderzoek. Zie ook het [interview met De Ruiter in Trouw](#).

Sanne Bloemink – De wilde wereld : een nieuwe relatie met de natuur

De laatste tijd worden we met onze neus op het feit gedrukt dat de mens niet buiten de natuur staat maar er onderdeel van uitmaakt. Sanne Bloemink stelt zichzelf de vraag hoe je verbonden raakt met de natuur en waar die relatie begint. Ze gaat hiervoor te rade bij diverse denkers en doeners met eigenzinnige ideeën en initiatieven. Zie ook deze [boekrecensie in Trouw](#).

Wim Huijser (samenstelling) – Eén zwaluw maakt geen zomer : natuurgedichten het jaar rond

De natuur is een grote inspiratiebron, ook voor dichters. Van overweldigende landschappen tot ontroerend kleine diertjes. Deze bundel bevat meer dan 200 natuurgedichten van onder anderen Adriaan Morriën, Lévi Weemoedt, M. Vasalis, Truus Gerhardt, Hester Knibbe, Frouke Arns, Gerrit Achterberg, Jan Wolkers en Rutger Kopland.

Werken bij de werkschuur.

Om wat meer regelmaat in het werken op het terrein van de werkschuur (Rielsedijk) te brengen, het was zaterdag 19 september prachtig weer en 10 enthousiaste werkers hadden een nijvere en vooral ook een gezellige ochtend. Het bestuur stelt samen met Piet v Son voor om elke **derde zaterdag** van de maand te werken op het terrein van de werkschuur.

Het programma voor 2020 ziet er dan als volgt uit:

17 Oktober werken van 10.00— 12.00

21 November werken van 14.00—16.00

19 December werken van 14.00—16.00

In de verwachting dat het enthousiasme van zaterdag 19 september navolging gaat krijgen.

Nog eens: zonneweiden en investeren in landschap van Goirle en Riel

Beheer bepaalt het effect van zonneweiden op biodiversiteit

Als we niet oppassen, pakken de zonneweiden die ook in Goirle en Riel worden ontwikkeld slecht uit voor landschap en biodiversiteit. Dat schreef het Biodiversiteitsteam Goirle–Riel twee weken geleden in Goirles Belang. Rob van Dijk pleitte voor investeren in het landschap, 'wat verder gaat dan een randje schaamgroen planten of een bijenhotel neerzetten.' Dat doen we juist! was de strekking van de reactie van de familie Oerlemans aan de Beeksedijk, die inmiddels twee jaar op eigen land werkt aan het ontwikkelen van wat zij noemen een zonnenatuurweide. De ontwikkelaars, meldt de familie, spreken van het meest landschappelijk ingepaste project ooit. Dat project levert elektriciteit voor 3.200 gemiddelde huishoudens.

Impressiefoto na landschappelijke inpassing, gezien vanaf de Abcovensedijk

Fotoshop

De familie Oerlemans voelde zich aangesproken: het artikel ging niet over hun zonneweide maar in een foto bij hen om de hoek aan de Abcovensedijk waren zonnepanelen gefotoshopt. Die ingevulde foto lijkt niet op wat het wordt, horen drie leden van het B-team op een vrijdagmiddag met koffie aan de keukentafel in de boerderij: zonnepanelen dicht op elkaar en zonder groen. Het past juist in de familietraditie van rekening houden in de bedrijfsvoering met natuur en landschap, het meest groene park aan te leggen. Van de 17 hectare wordt, de panelen bij elkaar opgeteld, niet meer dan 6 hectare bedekt door zonnepanelen. Tussen de rijen panelen, legt de familie uit, komt minstens twee en een halve meter ruimte en een reeks van voorzieningen houdt rekening met biodiversiteit, akkervogels, dassen en patrijzen, in lijn met het internationale Partridge project. Akkervogels vinden er het hele jaar rust en eten. Verschillende ecosystemen worden versterkt.

Nog eens: zonneweiden en investeren in landschap van Goirle en Riel

Verbeterde waterhuishouding

Overgrootvader heeft dit land ooit ontgonnen. Met bomen en struiken rond de panelen en een verbeterde waterhuishouding brengt de nieuwe generatie het landschap grotendeels terug naar wat het was, passend bij andere projecten aan de Beeksedijk waar de gemeente grasland terugbrengt in een natuurlijke staat. Inwoners van Goirle kunnen in het project investeren en een gebiedsfonds financiert duurzaamheidsprojecten in de buurt, door de buurt zelf te beslissen. De gemeente maakt het de ontwikkelaars niet gemakkelijk: de plannen voor de zonneweide moesten op belangrijke onderdelen worden aangepast, maar dat doet de familie graag. Klopt, zegt ambtenaar Laurens Elzinga van de gemeente Goirle. De afstand tussen de panelen en de hoogte ervan, met gevolgen voor de hoek ten opzichte van de zon: de gemeente bepaalt een aantal keuzen, ook als de panelen daardoor minder opbrengen. Inpassing betekent bijvoorbeeld ook, vertelt Laurens, dat plannen van de familie voor een pad eromheen, een uitkijktoren en picknicktafels niet doorgaan: een aantal omwonenden was daar geen voorstander van. De gemeente is betrokken bij onderhoudsplannen en zal het zonneweidenbeleid evalueren.

Beheer is bepalend

Zonneweiden ontwikkelen ligt gevoelig, bij het B-team en, deels om andere redenen, bij omwonenden en anderen, maar voor energie uit fossiele brandstof moeten hoe dan ook alternatieven komen. Landschappelijke inpassing betekent in de praktijk niet in de laatste plaats: het zicht op de panelen wegnemen (zie afbeelding). De familie, de gemeente en het B-team zijn het erover eens dat, na vormgeving en inpassing, het feitelijke beheer sterk bepaalt of een zonneweide, voor twintig jaar aangelegd, goed uitpakt voor de biodiversiteit. Een daarin gespecialiseerde hovenier uit Goirle gaat het beheer van de zonne(natuur)weide uitvoeren, meldt de familie.

Laurens van de gemeente Goirle voelt bij zonneweiden voor een nulmeting: hoe staat de biodiversiteit er vooraf voor, en voor monitoring: hoe ontwikkelt hij zich vervolgens. Het B-team heeft tips en ideeën voor de uitwerking en voor het beheer; mogelijk kan het als proef de ontwikkeling monitoren, hier of op een andere locatie. In ieder geval is het B-team in gesprek met de familie Oerlemans.

Anjo Roorda, Biodiversiteitsteam Goirle-Riel

Stichting Biodiversiteit Goirle –Riel streeft de navolgende doelstellingen na:

1. actief buiten aan de slag te gaan met onderhoud van het landschap en het herstellen van het leefgebieden van dieren die in onze omgeving thuis horen;
2. educatie en voorlichting: inwoners van Goirle, jong en oud, gaan we betrekken bij onze natuurlijke leefomgeving en we vergroten hun kennis over de natuur. Hiermee hopen we dat onze inwoners mogelijkheden aangrijpen om zelf wat de doen aan het behoud en ontwikkelen van natuurwaarden.
3. Advies en beleid: we beïnvloeden de beleidsvorming en planvorming van de gemeentelijke overheid, projectontwikkelaars, woningstichting en particuliere initiatiefnemers, wanneer dit vanuit het oogpunt van natuurwaarden van belang is. Dit doen we door hen gevraagd en ongevraagd advies te verstrekken. Particulieren en bedrijven zullen we in principe alleen op verzoek adviseren.
4. Kennis en onderzoek: we vergaren, behouden, delen en ontwikkelen kennis van de natuur in het algemeen en van de natuur in de gemeente Goirle in het bijzonder. Deze informatie communiceren we zoveel mogelijk naar de bevolking.

U kunt bovenstaande doelen mee helpen te verwezenlijken door als donateur de stichting te steunen. Een donateurschap kost minimaal €10,- per jaar. Aanmelden als donateur kan telefonisch of schriftelijk bij het secretariaat.

Stichting Biodiversiteit Goirle–Riel

voorzitter: Anjo Roorda

secretaris: Jan Hes

penningmeester: Jan Hes

bestuurslid: Rob van Dijk, Hans van der Schoot, Victor Retel Helmrich

secretariaat: tel. 06-24529826

website: www.biodiversiteitgoirle.nl

E-mail : contact@biodiversiteitgoirle.nl

Colofon.

De Salamander is een nieuwsbrief uitgegeven door Stichting Biodiversiteit Goirle – Riel.

De Salamander verschijnt

4 maal per jaar.

Redactie:

Nel van Aggelen & Bart Kobes

Email nieuwsbrief :

nieuwsbriefteam@outlook.com

Voor het afmelden voor deze

nieuwsbrief [klikt u hier](#)

Meer weten

Meer weten over hoe je mee kan veranderen met het klimaat?

Meer informatie is terug te vinden op :

www.delevendetuin.nl
www.zonderisgezonder.be
www.huisjeboompjebeter.nl
www.biodiversiteitgoirle.nl
www.duurzaamthuis.nl
www.klimaatadaptatiebrabant.nl/
www.ik-ben-een-inwoner/landingspagina
www.woonwijzermedia.nl/Bekijk/afkoppelbrochure_lowres.pdf
www.perceeltool.nl
www.riool.info
www.milieucentraal.nl

Deze folder is een uitgave van het Biodiversiteits-team Goirle Riel en gemaakt door de werkgroep Groener Goirle in samenwerking met de Gemeente Goirle. Heb je vragen of opmerkingen, zoek je hulp in het mee veranderen of wil je graag je steentje bijdrage in onze gemeente, neem dan contact op met contact@biodiversiteitgoirle.nl

